

Wegwijzer voor vreemdetalenaanbod¹ in de basisschool

1 UITGANGSPUNTEN

- Vanaf de basisschool het Nederlands goed (leren) beheersen vormt de basis voor een succesvolle schoolloopbaan en het latere leven. Dat is het uitgangspunt van ons talenonderwijs.
- In de huidige meertalige maatschappij is het belangrijk dat leerlingen veel kansen krijgen om kennis te maken met allerlei omgevingstalen én om (meer)talig te worden in de onderwijstaal Nederlands, alsook in vreemde talen als Frans, Engels en Duits. Alle leerlingen krijgen in de basisschool de kans om hun meertaligheid te ontwikkelen en hun vaardigheid in het Nederlands te versterken.
- Het vreemdetalenaanbod in de school mag de gelijke onderwijskansen van leerlingen niet in het gedrang brengen: de school voorziet het vreemdetalenaanbod in principe voor alle leerlingen. Het vreemdetalenaanbod is contextafhankelijk en kan dus verschillen van school tot school.
- Sommige leerlingen zijn meertalig van thuis uit of spreken een andere thuistaal dan het Nederlands. Dit talig kapitaal waarderen we in ons onderwijs en dient als uitgangspunt voor het leren van andere talen.
- Naast formeel vreemdetalenonderwijs (dat enkel voor Frans verplicht is vanaf het vijfde leerjaar) bestaan nog veel andere mogelijkheden om met talen op school aan de slag te gaan: talensensibilisering² en taalinitiatie³ zijn daarvan voorbeelden⁴.
- Wanneer een school start met het aanbieden van een specifieke taal in de vorm van taalinitiatie of formeel vreemde talenonderwijs houdt ze die inspanning vol tot het einde van de basisschool. Op die manier hebben de inspanningen het meeste effect.
- Bij het inplannen van het vreemdetalenaanbod houdt een school (samen met haar visie, de [regelgeving](#) e.d.) ook rekening met de cognitieve belasting van haar leerlingen. Zo is het wellicht niet aangewezen om een nieuwe taal aan te bieden bij de start van het eerste leerjaar of om tegelijk twee nieuwe talen aan te bieden.

¹ Het vreemdetalenaanbod van een school maakt deel uit van een breed talenbeleid op school.

² Met talensensibilisering bedoelen we ‘het gevoelig maken voor en bewust maken van het bestaan van een veelheid aan talen, en daarmee culturen, in onze wereld en dichterbij, in de eigen schoolomgeving’ (Devlieger, M., e.a., 2013, p.12) .

³ Het schoolteam maakt bij taalinitiatie een duidelijke keuze over de taal die aan bod komt en denkt bewust na over de activiteiten i.v.m. die taal.

⁴ De [regelgeving](#) laat geen CLIL (Content and Language Integrated Learning) toe in het basisonderwijs.

Hieronder lees je ons advies voor wat betreft het talenaanbod in de basisschool. Dit advies is gebaseerd op de mogelijkheden die de [regelgeving](#) biedt, onze visie op goed onderwijs en de concretisering van de Katholieke Dialoogschool, onderzoeksgegevens en een Vlaanderenbrede bevraging van pedagogisch begeleiders en directies.

Meer lezen over historiek, visie, doelen, begrippen, voorbeelden en onderzoek? Lees: [Alle leerlingen meertalig!](#)

2 BASISAANBOD IN ELKE SCHOOL

Een schooleigen beleid uitstippelen i.v.m. meertaligheid kan enkel in combinatie met het voeren van een beleid i.v.m. het versterken van de schooltaal Nederlands. De school denkt daarbij ook best na hoe meertaligheid stimuleren en Nederlands leren elkaar beïnvloeden. Positief omgaan met thuistaal kan een positief effect hebben op de motivatie om Nederlands te leren en leerlingen kunnen kennis in één taal inzetten voor het leren van een andere taal.

De meertalige samenleving stelt het onderwijs voor de uitdaging om leerlingen van jongs af aan in contact te brengen en vertrouwd te maken met andere talen en culturen. Dat kan in elke school onder de vorm van talensensibilisering.

3 KEUZEMOGELIJKHEDEN: SCHOOLEIGEN

3.1 REFLECTIEVRAGEN VOOR SCHOOLTEAMS BIJ HET MAKEN VAN EEN KEUZE

- A. Wie zijn de leerlingen in mijn school? Welke zijn hun opvoedings- en onderwijsbehoeften?
- *Is aanbod taalinitiatie Duits, Frans of Engels een ontwikkelneed of -behoefte van onze leerlingen? Zijn er andere prioritaire ontwikkelnoden?*
 - *Kan het aanbieden van vreemde talen op onze school leerlingen motiveren tot het leren van het Nederlands?*
 - *Kan een taalaanbod in een hoge statustaal als Engels onze leerlingen motiveren om ook andere talen onder knie te krijgen?*
 - *Is Frans, Duits of Engels voor onze leerlingen op school de thuistaal? Is het wel/niet zinvol te starten met taalinitiatie in deze talen bij onze leerlingen?*
 - ...

B. Wat biedt/vraagt de context?

- *Welke talen spelen een rol als omgevingstaal in de buurt van onze school? Welke talen zijn in de schoolomgeving (niet) aanwezig?*
- *Welke talen spelen een rol in het huidige en latere leven van onze leerlingen?*
- *Welke partners (ouders, buurtorganisaties...) kunnen een rol kunnen spelen in het taal-aanbod van onze school?*
- *Wat kunnen onze leerlingen van elkaar leren op vlak van talen?*
- *Welke buitenschoolse activiteiten (op bezoek in Brussel, uitwisselingsproject met een partnerschool van een andere Gemeenschap of een buurland ...) geven inspiratie voor het leren van talen op onze school?*
- *Op welke manier versterkt overleg met het secundair onderwijs in de regio de continuïteit van het talenaanbod? (BaSo-werking, uitwisseling, hospiteren ...)*
- ...

C. In welke mate realiseren we het leerplan? Op welke manier inspireert het leerplanconcept om ervaringen te verbreden en te verdiepen?

- *Hoe kunnen wij de generieke doelen binnen onderstaande ontwikkelthema's bereiken? Hoe helpt ons talenaanbod daarbij?*

3.2 OPTIES

Hoewel de [regelgeving](#) het toelaat, adviseren wij geen formeel vreemdetalenonderwijs in Engels en Duits in de basisschool en geen formeel vreemdetalenonderwijs Frans vroeger dan het vijfde leerjaar (met uitzondering van Brussel). We vinden geen wetenschappelijk bewijs dat deze vorm van vreemdetalenonderwijs meer resultaten oplevert dan taalinitiatie. Bovendien zijn de vermogens van basisschoolleerlingen om op een formele manier meerdere talen te leren beperkt. Ten slotte heeft het aanleren van een vreemde taal op een formele wijze weinig zin als de continuïteit met secundair onderwijs niet is verzekerd. Meer daarover lees je in de tekst [Alle leerlingen meertalig!](#).

De school kan naast het basisaanbod (zie 2) kiezen uit verschillende opties:

3.2.1 OPTIE 1

TAALINITIATIE FRANS + FORMEEL ONDERWIJS FRANS

De school start voor of ten laatste in het derde leerjaar met taalinitiatie Frans. Ze start met formeel vreemdetalenonderwijs Frans in het vijfde leerjaar.

In Brussel Hoofdstedelijk Gewest kan Frans, voorafgaand aan het verplicht aanbod vanaf het vijfde jaar lager onderwijs, aangeboden worden vanaf het eerste jaar gewoon lager onderwijs.⁵

3.2.2 OPTIE 2

TAALINITIATIE FRANS + FORMEEL ONDERWIJS FRANS

De school start voor of ten laatste in het derde leerjaar met taalinitiatie Frans. Ze start met formeel vreemdetalenonderwijs Frans in het vijfde leerjaar.

In Brussel Hoofdstedelijk Gewest kan Frans, voorafgaand aan het verplicht aanbod vanaf het vijfde jaar lager onderwijs, aangeboden worden vanaf het eerste jaar gewoon lager onderwijs.

TAALINITIATIE DUIJS

Optie 2a:

De school start voor het derde leerjaar met taalinitiatie Duits (en houdt deze inspanning vol tot het einde van de basisschool).

Optie 2b:

De school start met taalinitiatie Duits in het zesde leerjaar.

⁵ Taalinitiatie Frans kan ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorafgaan aan het formeel onderwijs Frans, maar is niet altijd noodzakelijk gezien aanwezigheid van de taal in de leefwereld van de leerlingen.

3.2.3 OPTIE 3

TAALINITIATIE FRANS + FORMEEL ONDERWIJS FRANS

De school start voor of ten laatste in het derde leerjaar met taalinitiatie Frans. Ze start met formeel vreemdetalenonderwijs Frans in het vijfde leerjaar.

In Brussel Hoofdstedelijk Gewest kan Frans, voorafgaand aan het verplicht aanbod vanaf het vijfde jaar lager onderwijs, aangeboden worden vanaf het eerste jaar gewoon lager onderwijs.

TAALINITIATIE ENGELS

Optie 3a:

De school start voor het derde leerjaar met taalinitiatie Engels (en houdt deze inspanning vol tot het einde van de basisschool).

Optie 3b:

De school start met taalinitiatie Engels in het zesde leerjaar.

3.2.4 OPTIE 4

TAALINITIATIE FRANS + FORMEEL ONDERWIJS FRANS

De school start voor of ten laatste in het derde leerjaar met taalinitiatie Frans. Ze start met formeel vreemdetalenonderwijs Frans in het vijfde leerjaar.

In Brussel Hoofdstedelijk Gewest kan Frans, voorafgaand aan het verplicht aanbod vanaf het vijfde jaar lager onderwijs, aangeboden worden vanaf het eerste jaar gewoon lager onderwijs.

TAALINITIATIE DUIJS

TAALINITIATIE ENGELS

Optie 4a:

De school start voor het derde leerjaar met taalinitiatie Engels en Duits (en houdt deze inspanning vol tot het einde van de basisschool). Ze start niet met beide talen in hetzelfde schooljaar.

Optie 4b:

De school start voor het derde leerjaar met taalinitiatie Engels of Duits (en houdt deze inspanning vol tot het einde van de basisschool). Ze start in het zesde leerjaar met taalinitiatie in de taal die nog niet aan bod kwam.

